

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН,
ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ**

**КУРСОВА РОБОТА:
НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ**

**Електронні методичні рекомендації
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти**

ОДЕСА

ОНУ

2023

УДК 378.2:001.891(076)
К605

Укладачі:

С. В. Коч, доктор політичних наук, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Ю. В. Узун, доктор політичних наук, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

М. І. Мілова, доктор політичних наук, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

О. І. Брусиловська – доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин ФМВПС ОНУ імені І. І. Мечникова.

М. С. Покась – кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин ФМВПС ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано вченою радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова.

Протокол № 1 від 28 серпня 2023 року.

К605 Курсова робота: написання та оформлення [Електронний ресурс] : електронні методичні рекомендації до практичних занять здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти / уклад. С. В. Коч, Ю. В. Узун, М. І. Мілова – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 58 с. – 1,2 МБ.

У методичних рекомендаціях представлено змістовні особливості етапів написання, оформлення та публічної презентації наукового дослідження (курсової роботи) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» для студентів вищих навчальних закладів.

Основна мета рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці до організації самостійної та індивідуальної роботи.

УДК 32

К605

ЗМІСТ

ВСТУП	с.4
Опис місця курсової роботи в системі вивчення навчальних дисциплін	с.10
Основні вимоги до написання курсових робіт.	
Загальні положення	с.12
Оформлення роботи	с.16
Основна частина роботи	с.21
Список використаних джерел та літератури	с.24
Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	с.25
Порядок захисту курсової роботи	с.33
Форми контролю та методи оцінювання	с.35
Список літератури	с.38
Додаток 1. Мовні конструкції, які використовуються в наукових працях для виконання функції засобів зв'язку між реченнями	с.40
Додаток 2. Зразок титульного листа	с.44
Додаток 3. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів	с.45
Додаток 4. Заява здобувача про згоду на перевірку роботи на плагіат	с. 46
Додаток 5. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел	с.47
Додаток 5.1. Зразок оформлення «Списку використаної літератури»	с.52
Додаток 6. Джерела інформації в мережі інтернет	с.54

ВСТУП

Навчання здобувача вищої освіти в університеті справді є багатограним процесом, що включає не лише теоретичне засвоєння матеріалу, але й розвиток практичних навичок. Особливо це актуально для політологів, для яких важливим є вміння проводити дослідження та ефективно презентувати їх результати.

Різні *типи письмових робіт* маю свою специфіку та мету. Наприклад:

Навчальні тексти (курсіві, кваліфікаційні бакалаврські чи магістерські роботи, бібліографічні описи, есе, анотовані перекази, критичні відгуки) мають на меті показати здатність здобувача аналізувати літературу, формулювати власні думки та аргументувати їх.

Наукові тексти (статті, монографії, збірники, дисертації) спрямовані на глибоке дослідження певної теми з метою внесення нових знань у політологію.

Популярно-наукові тексти покликані зробити наукові знання доступними широкій аудиторії, часто вони є реакцією на актуальні події або явища.

Підготовка таких різних видів робіт вимагає не лише глибоких знань, але й вміння правильно організувати дослідження, структурувати матеріал та представити його в зрозумілій і цікавій формі.

Це не просто розвиває навички критичного мислення та аналізу, але й сприяє формуванню вміння самостійно презентувати свої дослідження та ідеї.

Курсова робота є змістовним модулем в осягненні здобувачами проблематики сучасної зарубіжної політології та має на меті практичну апробацію набутих теоретичних знань під час написання академічного тексту.

Теми курсових робіт є індивідуальним навчальним дослідницьким завданням здобувачів. Обов'язковим є звернення здобувача до загальноукраїнського та регіонального контекстів проблеми, що розглядається.

Тематика курсових робіт щорічно оновлюється, затверджується рішенням кафедри політології та оприлюднюється на сторінці кафедри офіційного сайту ОНУ імені І.І. Мечникова.

Формою підсумкового контролю є диференційований залік за результатами публічного захисту ІНДЗ.

Написання курсової роботи включено до числа спеціальних індивідуальних навчально-дослідницьких завдань (ІНДЗ) в обов'язкових компонентах ОПП за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, а саме в:

ОК 20 «Загальна теорія політики»	ОК 20.2.- «Курсова робота»	2 рік підготовки	2 кредити, 60 годин	диференційований залік
ОК 18 «Сучасна зарубіжна політологія»	ОК 18.2.- «Курсова робота»	3 рік підготовки	2 кредити, 60 годин	диференційований залік

Мета написання курсових робіт здобувачами університетської освіти полягає у розвитку критичного мислення, дослідницьких навичок та глибокому осмисленні спеціалізованих знань у вибраній галузі.

Основними завданнями при написанні курсових робіт є:

1. *Розвиток аналітичних навичок.* Здобувачі вищої освіти навчаються аналізувати, порівнювати та критично оцінювати наукову літературу та дослідження у своїй області.
2. *Удосконалення дослідницьких навичок.* Написання курсової роботи включає в себе вибір теми, формулювання гіпотез, збір та аналіз даних.

3. *Розвиток навичок академічного письма.* Здобувачі вищої освіти вчать ся структурувати свої ідеї, правильно оформляти роботу, а також використовувати науковий стиль та термінологію.
4. *Поглиблене освоєння спеціалізованих знань.* Курсова робота дозволяє студентам зануритися в конкретну тему, що сприяє глибшому розумінню предмету.
5. *Розвиток навичок самостійної роботи та відповідальності.* В процесі написання курсової роботи студенти навчаються працювати самостійно, планувати свій час та відповідати за кінцевий результат.

Процес написання курсової роботи НА II РОЦІ ПІДГОТОВКИ в рамках вивчення дисципліни «ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ» спрямований на формування наступних компетентностей:

- *інтегральної (ІК):* здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки;
- *загальних:* **ЗК01.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності; **ЗК04.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); **ЗК06.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- *спеціальних (фахових) компетентностей (СК):* **СК01.** Здатність використовувати категорійно – понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **СК02.** Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; **СК03.** Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; **СК04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної

політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **СК05**. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Очікуваними результатами навчання (РН) є: **РН01**. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності; **РН03**. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності; **РН07**. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення; **РН08**. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **РН11**. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **РН12**. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування; **РН13**. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; **РН14**. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Процес написання курсової роботи на III РОЦІ ПІДГОТОВКИ в рамках вивчення дисципліни «СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ» спрямований на формування наступних компетентностей:

- *інтегральної (ІК):* здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки;
- *загальних:* **ЗК01** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності; **ЗК02** Здатність спілкуватися іноземною мовою;
- *спеціальних:* **СК01** Здатність використовувати категорійно–понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **СК02**. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; **СК03** Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у

різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; **СК04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **СК07.** Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

Очікуваними результатами навчання (РН) є: **РН01.** Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності; **РН02.** Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності; **РН07** Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення; **РН08.** Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **РН09.** Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; **РН11.** Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **РН14.** Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

В результаті написання текстів курсових робіт здобувач вищої освіти має ЗНАТИ:

- *Основи наукових досліджень* (знати методологію, основні принципи і підходи до наукових досліджень);
- *Стандарти академічного письма* (знати норми та стандарти академічного письма, включаючи цитування, референції та уникнення плагіату);
- *Теоретичні основи предмету* (знати теорії, концепти та ідеї, які є фундаментом для обраної теми курсової роботи);
- *Специфіку аналізу та критики літератури* (методологію критичного оцінювання наукових джерел, розрізнення різних точок зору та визначення релевантності інформації);

- *Тенденції розвитку галузі* (сучасні дослідження, нові напрямки та тренди в галузі дослідження).

ВМІТИ:

- *Формулювати гіпотези та дослідницькі питання* (вміти чітко та логічно формулювати наукові питання та гіпотези для дослідження);
- *Виконувати збір та аналіз даних* (володіти навичками збору, організації та аналізу даних, що відповідають поставленим дослідницьким завданням);
- *Критично мислити* (вміти аналізувати, порівнювати та синтезувати інформацію з різних джерел для формування обґрунтованих висновків);
- *Писати академічний текст* (вміти структурувати ідеї, писати зрозуміло, точно та логічно, з використанням відповідної наукової термінології);

Презентувати результати (вміти ефективно представляти результати досліджень, як у письмовій, так і усній формі, включаючи підготовку презентацій та звітів).

ОПИС МІСЦЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

В СИСТЕМІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
В дисципліні «ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ»			
Загальна кількість: кредитів – 10 годин – 300 змістових модулів – 5	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052 Політологія Рівень вищої освіти: <i>Перший (бакалаврський)</i>	Обов'язкова ОК 20.1 – Загальна теорія політики; ОК 20.2 – Курсова робота (ІНДЗ)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестри</i>	
		3-4-й	3-4-й
		<i>Лекції</i>	
		40 год	10 год.
		<i>Практичні</i>	
		40 год	10 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		160 год.	220 год.
		Форма підсумкового контролю: залік, іспит	
		ОК 20.2: ІНДЗ: КУРСОВА РОБОТА 60 годин (2 кредити) Форма підсумкового контролю: Диф. залік	
В дисципліні «СУЧАСНА ЗАРУБІЖНА ПОЛІТОЛОГІЯ»			
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова ОК 18.1 – Сучасна зарубіжна політологія ОК 18.2 – Курсова робота (ІНДЗ)	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		3-й	4-й

змістових модулів – 3	Спеціальність 052 Політологія	Семестр	
		6-й	8-й
	Рівень вищої освіти: <i>Перший</i> <i>(бакалаврський)</i>	Лекції	
		24 год.	12 год.
		Практичні	
		24 год.	0
		Самостійна робота	
		72 год.	100 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	
		ОК 18.2: ІНДЗ: КУРСОВА РОБОТА 60 годин (2 кредити) Форма підсумкового контролю: Диф. залік	

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виконання курсової роботи для здобувачів за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є необхідним та найважливішим етапом поглиблення, закріплення теоретичних і практичних знань. Курсова робота сприяє формуванню у здобувачів навичок наукової та професійної діяльності, сприяє кращому засвоєнню учбового матеріалу.

Курсова робота є однією з найефективніших форм самостійної індивідуальної навчально-дослідницької роботи здобувачів і найважливішим підготовчим етапом до написання кваліфікаційних робіт бакалавра та магістра.

Здобувач має право вибору теми курсової роботи в рамках напрямків навчальних предметів та обраної спеціалізації.

Закріплення за здобувачем теми курсової роботи здійснюється за його письмовою заявою протягом вересня місяця. Тема курсової роботи із визначенням наукового керівника закріплюється рішенням кафедри. Керівниками курсових робіт є викладачі кафедри.

При написанні курсової роботи здобувач повинен виявити вміння працювати з науковою літературою, аналізувати історичні, політичні, статистичні, правові та інші джерела, обґрунтовувати висновки.

Для самоконтролю і правильного розподілу часу здобувач разом із керівником складає календарний план виконання роботи.

У процесі виконання курсової роботи студент самостійно підбирає необхідну інформацію, здійснює її обробку, обґрунтовує і аргументує власні позиції та висновки.

Процес виконання курсової роботи включає такі послідовні етапи: вибір теми курсової роботи; вивчення спеціальної літератури з обраної теми; збір і систематизація основної інформації з теми курсової роботи; аналіз зібраних матеріалів; обґрунтування висновків і пропозицій; оформлення курсової роботи; захист курсової роботи.

Вибір теми курсової роботи – перший етап виконання курсової роботи. Необхідно враховувати такі фактори, як науковість, практичність і актуальність, інтерес здобувача до досліджуваної теми. Слід враховувати фактор наявності достатнього обсягу літератури з тих питань, на які необхідно відповісти здобувачеві самостійно при виконанні курсової роботи.

Назва курсової роботи повинна відповідати суті наукової проблеми, вказувати на мету дослідження та його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви можна додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок.

Вивчення спеціальної літератури з обраної теми. Відповідно до обраної теми курсової роботи здобувач самостійно здійснює підбір літератури і джерел. Роботу з літературою починають зі складання повного списку монографій, наукових статей, статистичних матеріалів, історичних і політичних документів, законів та нормативних документів. Для складення картотеки пропонується використовувати каталоги: систематичний каталог наукової, навчальної та довідкової літератури університетської бібліотеки; каталог періодичних видань, довідників і нормативних матеріалів — у читальному залі бібліотеки; систематичні каталоги інших бібліотек, в тому числі джерела інформації в мережі Інтернет (Див. *Додаток 6*).

Пропонується залучати до вивчення літературу закордонних авторів і матеріали, що пов'язані із закордонним досвідом вивчення обраної теми. Порівняльний аналіз значно збагачує зміст будь-якої наукової роботи, підвищує її аргументованість та об'єктивність. Іншими словами, курсова робота за своїм змістом повинна являти собою зразок комплексного підходу у розробці обраної теми.

Вивчаючи літературу та джерела здобувач визначає теоретичні основи дослідження питань теми і виявляє етапи їх розробки.

До теоретичних основ дослідження належать: основні категорії і поняття, що характеризують розвиток та існування системи соціально-політичних інститутів та процесів в різні історичні часи. **Збір і систематизація основної інформації** з теми курсової роботи дозволяє скласти розгорнутий план до неї (можливо, в кількох варіантах), який здобувач погоджує з викладачем — керівником курсової роботи.

Після вивчення теоретичного матеріалу і складання плану курсової роботи здобувач приступає до збору практичних даних, що можуть відобразити доказову частину курсової роботи. У даному випадку мова йтиме про фактичний матеріал наступного характеру: зводи законів, статистичні дані, картографічні матеріали, спеціальна література та інші. Якщо здобувач працює з цифровим, статистичним матеріалом, то пропонується використовувати дані в порівняльному аналізі для наочної демонстрації тих чи інших тенденцій.

Основною формою документального оформлення матеріалу є табличні інформаційні матеріали. Вони можуть мати вигляд окремих таблиць. Дозволяється використовувати графіки та діаграми.

Аналіз зібраних матеріалів і обґрунтування висновків і пропозицій. Зібраний матеріал піддається ретельній обробці: критичний аналіз літератури та джерел, систематизація матеріалу та порівняння, складення типологічних моделей, реконструкція подій, тощо. Здобувач повинен розподілити матеріал відповідно до плану роботи.

У роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. При написанні курсової роботи автор повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Перед тим, як робити загальні висновки, необхідно перевірити завершеність кожної окремої частини: суть змісту, аргументованість доказів, висновок до розділу повинен містити результати аналізу поставлених в розділі завдань.

Висновки курсової роботи повинні бути лаконічними, аргументованими, включати відповіді на поставлену мету та завдання курсової роботи.

Одним із складових елементів якісної курсової роботи є її належне оформлення. Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим у відповідності до вимог наукового дослідження.

Приклад використання *мовних конструкцій*, які використовуються в наукових працях для виконання функції засобі зв'язку між реченнями подано у *Додатку 1*.

Курсову роботу перед захистом подають на кафедру у вигляді спеціально підготовленого рукопису в переплетеному вигляді для реєстрації та отримання відгуку наукового керівника.

Здобувач повинен враховувати необхідність та важливість усіх перерахованих етапів, плануючи послідовність і обов'язкове виконання курсової роботи в термін, визначений науковим керівником і відповідно до навчального плану.

ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Обсяг основного тексту курсової роботи має становити 2 авторських аркуші. Авторський аркуш – умовна одиниця виміру обсягу текстового та ілюстративного видання. Один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами, що складає близько 22 сторінок друкованого тексту при оформленні курсової роботи за допомогою комп'ютерної техніки з використанням текстового редактора WORD:

- шрифт Times New Roman (звичайний), розмір 14;
- міжрядковий інтервал 1,5;
- поля: ліве – 3 см, верхнє та нижнє — 2 см, праве — 1 см.;
- відступ першого рядка кожного абзацу — 1,27 см.;
- вирівнювання тексту по ширині.

Обсяг курсової роботи не може перевищувати 45 сторінок. До обсягу не зараховуються сторінки списку літератури та додатків.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Порядковий номер сторінки розміщується у правому верхньому куті. Крапка після номеру сторінки не ставиться. На титульній сторінці та на сторінці змісту номер не ставиться, але вона враховується в загальній нумерації.

Робота має бути зброшурована.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Структура курсової роботи

- титульна сторінка;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідністю);
- вступ;

- основну частину;
- висновки;
- додатки (за необхідністю);
- список використаних джерел та літератури.

Титульна сторінка оформлюється відповідно до системи стандартизації *Додаток 2*. Титульний аркуш містить послідовно розташовані, по вертикалі, такі елементи, які є, за розпорядженням навчальної частини, обов'язковими для всіх здобувачів Одеського національного університету імені І.І.Мечникова:

1. Назва міністерства, якому підпорядкований університет - «Міністерство освіти і науки України».
2. Назва університету – Одеський національний університет імені І.І.Мечникова.
3. Назва факультету – Факультет міжнародних відносин, політології та соціології.
4. Назва кафедри.
5. УДК – встановлене за найменуванням роботи.
6. Найменування роботи – курсова робота.
7. Назва роботи (подається великими жирним шрифтом).
8. Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський).
9. Спеціальність – 052 Політологія
10. Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
11. Прізвище, ім'я, по батькові автора у родовому відмінку.
12. Інформація про наукового керівника: науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові.
13. Назва міста і рік захисту курсової роботи.

ЗМІСТ подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури.

Розділи повинні бути пронумеровані римськими цифрами (I, II, III, IV тощо) як у змісті, так і в тексті роботи. Підрозділи мають бути пронумеровані арабськими цифрами (1,2,3, тощо) як у змісті, так і в текст роботи.

Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи — «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» — друкують великими літерами симетрично тексту (по центру), підрозділів — маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка великими літерами друкують заголовок розділу.

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту. У кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Необхідно пам'ятати, що як розділи не нумеруються:

«ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ»,

«ВСТУП»,

«ВИСНОВКИ»,

«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ»

Сторінка змісту роботи розміщується після титульної. Зміст оформлюється у вигляді складного списку, де наводяться назви всіх структурних підрозділів роботи та вказується номер сторінки, на якій він починається:

Вступ с.

Розділ I. Назва розділу с.

1.1. Назва підрозділу с.

1.2. Назва підрозділу с.

Розділ I. Назва розділу с.

2.1. Назва підрозділу с.

2.2. Назва підрозділу с.

Розділ I. Назва розділу с.

3.1. Назва підрозділу с.

3.1.1. Назва структурної частини підрозділу с.

3.1.2. Назва структурної частини підрозділу с.

3.3. Назва підрозділу с.

Висновки с.

Список використаних джерел та літератури с.

Додатки с.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (наводять за необхідності).

Якщо в роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа - їх детальне розшифрування.

Додаток 3

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше 3-х разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

ВСТУП розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ курсової роботи обов'язково містить такі частини:

- встановлення *актуальності теми дослідження*;
- *аналіз ступеню наукової розробленості теми дослідження*;
- формулювання *мети* та *завдання дослідження*;
- визначення *об'єкту* та *предмету* дослідження;
- характеристика *методів дослідження*;
- аналіз *джерельної бази дослідження* і історія дослідження проблеми (може бути стисло проаналізована у вступі або стати предметом окремого розгляду в роботі);
- аргументацію *структури роботи*;

Обсяг вступу має складати 3 – 5 сторінок

ОСНОВНА ЧАСТИНА РОБОТИ

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки з наведення номеру розділу та його назви:

РОЗДІЛ І

НАЗВА РОЗДІЛУ

Текст розділу розпочинається з абзацу після пропущеного рядка.

У разі необхідності розділи розбиваються на підрозділи. Вони нумеруються та мають окрему назву. Номер підрозділу складається з двох цифр: з номера розділу та порядкового номера власне підрозділу. Новий підрозділ починається з абзацу після вільного рядка. Номер та назва підрозділу друкуються жирним шрифтом. Текст підрозділу друкується відразу за його назвою:

1. Назва підрозділу. Текст підрозділу.

Текст розділу не може починатися з назви підрозділів: їм має передувати передмова з коротким описом обраного напрямку, обґрунтуванням застосованих методів досліджень, аргументується обрана структура підрозділу.

Підрозділи, у разі необхідності, поділяються на більш дрібні структурні одиниці. Вони нумеруються, їх номер складається з номера розділу, номера підрозділу та порядкового номера самої структурної одиниці. Її назва наводиться з абзацу без пропуску рядку і друкується курсивом.

1.1.1. Назва структурної одиниці підрозділу. Текст структурної одиниці.

Обсяг окремого підрозділу роботи не має бути меншим за 5 сторінок.

Обсяг основної частини роботи має складати 25 – 35 сторінок.

Висновки. Заключна частина роботи має бути спрямована на висвітлення основних результатів, отриманих в ході роботи над темою.

Викладають найважливіші наукові та практичні результати, одержані в курсовій роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної наукової мети та завдань.

У першому пункті висновків стисло оцінюють стан питання. Далі, формулюють висновки по всім окресленим у ВСТУПІ завданням.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів.

Обсяг цієї частини роботи має становити 2-3 сторінки.

Ілюстрації позначають словом «Мал.» або «Малюнок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: (Мал. 1.2) - другий малюнок першого розділу.

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі курсової роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі курсової роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» та її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» та вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера

формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Додатки розміщують у кінці роботи після висновків. Це можуть бути ілюстрації, карти, графіки, окремі рідкісні і найбільш важливі документи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ____» і велика літера (цифра), що позначає порядковий номер додатку.

За наявності додатків різного роду (таблиць, рисунків, карт, тощо) вони групуються таким чином, щоб найповніше ілюструвати проблему, що розглядається.

Нумерація сторінок у «Додатках» подається окремо, а якщо обсяг додатків завеликий, то їх переплітають окремо від тексту.

У випадку, якщо ілюстративний та статистичний матеріал, наведений у додатках, запозичений з інших наукових джерел, додатки мають супроводжуватися переліком посилань.

Додатки мають бути узгоджені з основним текстом роботи та зі списком джерел та літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

відображає обсяг використаних джерел та ступінь вивченості досліджуваної теми, є візитною карткою автора роботи, його професійним обличчям, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою.

Список використаних джерел та літератури наводиться в кінці роботи і не входить до загальної кількості обсягу роботи. Укладаючи список, необхідно додержуватися вимог державного стандарту (Див. Додатки 5; 5.1).

Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка. Взагалі, засоби групування списку літератури залежать від виду самостійної, наукової роботи: алфавітний; систематичний; хронологічний; нумераційний; по розділам роботи.

Найбільш поширені способи: нумераційний та алфавітний. В нумераційному, матеріал розташований в порядку цитування та згадування літератури в тексті. Наведеним матеріалам присвоюються порядкові номери, і наприкінці розділу або роботи зазначаються відповідні бібліографічні дані. Такий список найчастіше використовують при написання невеликих наукових робіт: тез, статей та ін.

Алфавітний список найчастіше використовують при оформленні курсових, дипломів, дисертацій. Він передбачає розташування прізвищ авторів та назв робіт за алфавітом. Роботи одного автора розташовуються за алфавітом назв або в хронології їх написання.

Алфавітні ряди розташовані в алфавіті:

- 1) мови опису, якщо бібліографічні описи складені на одній мові;
- 2) зведеного кириличного, якщо описи на двох та більше мовах з кириличною графікою (російська, українська, болгарська та ін.);
- 3) іноземна література розташована в латинському алфавіті.

Список за кириличним алфавітом можна відділити від списку за латинським алфавітом інтервалом.

Зразок оформлення списку літератури дивись у *Додатку 6*. Перелік оформлюється за правилами ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання» (правила 2015 р., зі змінами 2017 р. URL: <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/83022015-2017>)

У випадку використання стилю АРА (American Psychological Association) у внутрішньотекстових посиланнях, список літератури оформлюється за стандартом АРА [1; 2].

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

При написанні курсової роботи автор повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати зміст, мову тексту, обсяг. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць на яке є посилання в тексті роботи.

Посилання в тексті на інформацію чи думки, запозичені з інших джерел, є обов'язковими. Посилання оформлюються також на будь-які веб-сторінки, ілюстративні матеріали (фотографії, малюнки тощо), статистичні дані чи результати соціологічних досліджень, матеріали з CD/DVD дисків. Якщо у роботі використовуються цитати з індивідуального інтерв'ю чи фокус-групової дискусії, то необхідно вказувати архів, де зберігаються ці матеріали. Відсутність посилань означає інтелектуальну крадіжку – плагіат.

Плагіат – це використання чужих слів, ідей, думок, результатів дослідження без належного посилання на автора. Курсові роботи з ознаками плагіату (списування, відсутністю посилань чи переліку використаної літератури, рефератів з Інтернету тощо) автоматично призведуть до отримання незадовільної оцінки за роботу.

З метою підтримання проекту «Академічна доброчесність» Одеським національним університетом імені І.І. Мечникова було затверджено *Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.*

Перевірка на плагіат здійснюється в Науковій бібліотеці (вул. Преображенська, 24) в секторі «Моніторингу плагіату» (2 поверх , К. 21).

Перевірка кваліфікаційних та наукових праць на наявність елементів плагіату здійснюється за допомогою сучасного сервісу перевірки Unicheck (компанія «Антиплагіат», Україна) (згідно Меморандуму від 04.04.2018 р.)

Кваліфікаційні та наукові праці надсилаються на e-mail: antiplagiat@onu.edu.ua

або надаються до бібліотеки в електронному вигляді на флеш-носії.

Перевірка здійснюється протягом трьох робочих днів на основі заяви здобувача (див. Додаток 4)³.

ІСНУЄ ДЕКІЛЬКА ЗАСОБІВ ОФОРМЛЕННЯ ПОСИЛАНЬ:

Перший: посилання у квадратних дужках після цитати, де зазначається номер у списку використаних джерел та літератури, який розташований наприкінці роботи і сторінка на яку виконується посилання.

Текст речення в розділі [2, С. 18]. Наступне речення. (де «2» - *порядковий номер у списку, а «18» - сторінка на яку виконується посилання*).

Саме цей спосіб посилань рекомендується використовувати при оформленні курсових робіт.

Другий: посилання автоматичні, які виконуються за допомогою комп'ютерної програми. В цьому випадку наведеним цитатам присвоюються

номери і в кінці сторінки, або документу (за вибраними параметрами) під рискою зазначаються відповідні джерела.

При оформленні цього варіанту за допомогою Microsoft Word: наприкінці цитати ставиться курсор, далі в «меню» обирається «ссылка», далі «сноска». З наведених пропозицій обирається бажаний варіант (звичайно вже обраний типовий) і мишкою на «вставить» або клавішу Enter. Це дозволяє автоматично розташувати посилання в тексті і при необхідності вносити правки в текст не порушуючи логіку посилань.

Текст речення в розділі ⁴. (*Дивитись кінець сторінки...*) Наступне речення.

Третій: посилання в порядку згадування джерел у тексті. В цьому випадку перелік посилань складається за порядком згадувань у тексті. Використовують такий засіб для окремих розділів курсової чи дипломної роботи, або при написанні наукових статей, якщо такі умови вимагає редакція. Від тексту розділу такий перелік відокремлюється вільним рядком та не має назви.

При цьому в тексті в кінці речення наводиться лише номер посилання у вигляді верхнього індексу:

Текст речення в розділі¹. Текст наступного речення.

У *переліку посилань* посилання мають такий вигляд:

¹ Прізвище та ініціали автора. Назва монографії. Одеса: Назва видання, 1998. С.15 (Увага!!! повний бібліографічний опис тут не наводять).

В разі повторного посилання на ту саму роботу, коли посилання йдуть поспіль:

² Там само. – С. 56.

Якщо здійснюється посилання на одну й ту саму сторінку однієї роботи:

³ Там само.

В разі повторного посилання на будь-яку роботу:

⁴ Прізвище та ініціали автора. Вказ. пр. – С 56.

За наявності у переліку посилань кількох праць одного автора необхідно наводити назву праці щоразу, коли посилання не йдуть поспіль, опускаючи при цьому елементи бібліографічного описання з вказівкою міста та року видання:

⁵ Прізвище та ініціали автора. Назва монографії. С. 56.

Якщо доцільним є посилання відразу на декілька робіт різних авторів або одного автора, в переліку посилань вони подаються або в алфавітному, або хронологічному порядку, який вважає доцільним автор роботи і відокремлюються крапкою з комою.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, викладений автором.

Четвертий варіант оформлення внутрішньо-текстових посилань: за стандартами **APA (American Psychological Association)**. При обранні такого стилю **внутритекстове посилання** містить інформацію про автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), що цитується, рік видання та номери сторінок, з яких наводиться цитата. Сторінки дозволяється не вказувати, якщо ви наводите не цитату, а лише посилаетесь на роботу в цілому.

Наприклад:

Парафраз. Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися у самому реченні (тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання), або у круглих дужках після парафрази разом із роком видання через кому.

Приклад 1: У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004).

Приклад 2: За Тимошиком (2004) у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування.

Цитата всередині рядка. Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися: 1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках зазначається сторінковий інтервал; 2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінкою (через кому).

Приклад 1: Вордсворт (2006) заявив, що романтична поезія була відзначена як «спонтанний перелив сильних почуттів» (с. 263).

Приклад 2: Романтична поезія характеризується «спонтанним переливом сильних почуттів» (Вордсворт, 2006, с. 263).

Блокова цитата (складається з більше, ніж трьох рядків тексту). Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.

Приклад:

термін «унітарна держава» є чорною дірою в політичній науковій літературі... він розглядається як залишкова категорія, яка використовується для порівняння унітарних і федеративних держав, щоб виділити характеристики останніх. Жодна унітарна держава не є повністю однорідною, і жодна унітарна держава не є повністю централізованою. Децентралізація – це загальна стратегія боротьби за різноманітність. Існують типи і ступені децентралізації: деконцентрація, делегування і деволюція (Rods, 2003, с. 4)

Якщо у внутритекстовому посиланні зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви довгих творів (книги), наприклад: (*Українська Мова*, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, наприклад: («Правопис слів іншомовного походження», 2009, с. 103).

Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів). Внутритекстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості.

1) **2-5 авторів.** У внутритекстовому посиланні необхідно перерахувати прізвища усіх авторів через кому. Перед останнім автором пишеться знак &, якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал в дужках.

Приклад 1: (Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993, p. 199) або (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010, с. 5).

Приклад 2: Бойко, Гречка та Поліщук (2010) стверджують: «Біологія – це система наук...» (с. 5).

2) **6 і більше авторів.** У посиланні слід вказати прізвище першого автора та «та ін.». *Приклад 1:* (Jones et al., 1998, p. 7) або (Бойко та ін., 2005, с. 10)

Приклад 2: Величко та ін. (2005) стверджують: «Біологія – це система...» (с. 10).

Посилання на роботу під назвою.

Якщо автора (редактора/укладача) праці великого розміру (книги) встановити неможливо, тоді у посиланні після парафрази або цитати на місці автора слід вказати *курсивом* два слова назви праці.

Приклад: Згідно з останніми дослідженнями українська мова займає визначене місце серед сучасних мов світу (*Українська Мова*, 2009). Елкінс стверджує, що візуальні дослідження, як нова дисципліна, можуть бути «занадто легкими» (*Візуальні Дослідження*, 2009, с. 63).

Якщо автора (редактора/укладача) праці невеликого розміру (статті, частини книги, веб-сторінки) встановити неможливо, тоді після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати у лапках два слова назви праці.

Приклад: «Фонетика як система матеріальних засобів мови – це набір звуків, наголосів й інтонацій» («Система голосних фонем», 2009, с. 6).

Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно).

Якщо парафраз відноситься до кількох робіт різних авторів, тоді після парафрази необхідно вказати прізвище автора однієї книги і рік видання, та після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги і рік видання.

Приклад: Чимало дослідників вважають літературне редагування одним з найважливіших етапів обробки тексту (Феллер, 2004; Різун, 2002).

Посилання на кілька робіт різних авторів з однаковими прізвищами.

Якщо два або більше авторів мають однакові прізвища, у внутритекстовому посиланні необхідно вказати також перші ініціали (або навіть повне ім'я, якщо різні автори мають однакові ініціали). *Приклад:* Існують різні думки щодо наслідків клонування (Р. Міллер, с. 12; А. Міллер, с. 46). Хоча деякі медичні фахівці з етики стверджують, що клонування призведе до дизайнерських дітей (Р. Міллер, с. 12), інші відзначають, що переваги медичних досліджень перевершують це міркування (А. Міллер, с. 46).

Слід пам'ятати, що за умов використання АРА стилю при оформленні списку використаної літератури (References) правила є наступними:

Список використаної літератури має бути складений в алфавітному порядку за прізвищами авторів, а якщо матеріал не має автора, його вказують за першою літерою назви праці.

Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора або упорядника, тоді найменування розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання, а у випадку повторних дат публікацій цього ж автора – за датами творів у хронологічному порядку (з додаванням малих букв, наприклад, 2019a, 2019b, 2019c).

Повні бібліографічні дані (включно з індексами doi, наведеними на сайті - www.crossref.org) мають бути надані у списку літератури.

У наведених способах діють загальні вимоги до цитування:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням

особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело

Лапки в тексті написаному кирилицею мають бути «французькі ялинки» або «_», в тексті, написаному латиною – “німецькі”.

Вкладені лапки оформлюють так: «Вживання слова "циган" як і вживання слова "рома" викликає деякі суперечності...», — вважає Наталія Шульська.

Квадратні дужки [] ставимо через пробіл після лапок. Розділовий знак ставимо після квадратних дужок. Максимальна довжина цитати в лапках 900 символів.

г) при непрямому цитуванні (перекази, викладення думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів та надавати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора праці до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора курсової роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. - *М.Х.*), (підкреслено автором. - *М.Х.*), (розбивка автора. - *М.Х.*).

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Допуск роботи до захисту.

Закінчену і оформлену згідно правилам роботу здобувач засвідчує підписом на останній сторінці та передає науковому керівнику, який надає **рецензію протягом 10 днів з дати одержання роботи.**

Науковий керівник оцінює роботу з точки зору її відповідності поставленим завданням та урахування висловлених ним під час консультацій побажань і зауважень щодо змісту та тексту.

Важливим елементом оцінки курсової роботи науковим керівником є також якість оформлення роботи з точки зору орфографічних та граматичних помилок, а також дотримання існуючих правил оформлення.

Власну точку зору щодо допуску роботи до захисту та оцінку науковий керівник засвідчує письмово у рецензії.

Якщо курсова робота написана у невідповідності до вимог, має серйозні недоліки, вона повертається студенту для доопрацювання згідно вказівок наукового керівника. До роботи, яка направлена для повторної перевірки, обов'язково повинна додаватися перша рецензія.

Остаточний висновок наукового керівника при позитивній оцінці курсової роботи виражається словами «допускається до захисту», при негативній – «не допускається до захисту», і виставляється попередня оцінка. У ході захисту своєї курсової роботи здобувач повинен підтвердити попередню оцінку.

Робота з рецензією викладача

Одержавши курсову роботу з рецензією викладача, здобувач уважно вивчає викладені в ній зауваження і рекомендації викладача. При цьому здобувач зобов'язаний:

а) у випадку прямої вказівки в рецензії викладача на усунення недоліків в роботі – усунути їх до захисту (в інших випадках здобувач не має право вносити зміни в курсову роботу);

б) скласти план усного викладу основних положень і результатів дослідження з урахуванням рекомендацій рецензії;

в) підготувати відповіді на питання, що виникли у викладача в ході рецензування роботи.

У випадку виникнення труднощів у період усунення в роботі недоліків, зазначених у рецензії, здобувач може звернутися за індивідуальною консультацією до викладача.

Підготовка до публічного захисту роботи включає:

- а) облік зауважень, зазначених у рецензії викладача. При наявності прямої вказівки викладача, в роботу потрібно внести уточнення, зміни, доповнення;
- б) написання вступного слова до захисту;
- в) підбір аргументів для обґрунтування найбільш важливих положень, висновків і пропозицій, особливо у зв'язку з питаннями, порушеними викладачем у рецензії;
- г) прогнозування питань, які можуть виникнути у членів комісії в ході захисту курсової роботи, всебічний їх аналіз і підготовка найбільш оптимальних варіантів відповідей на них.
- д) підготовку презентації виступу або інших засобів наочної демонстрації матеріалу.

Дата та час захисту визначається кафедрою.

Захист курсової роботи:

Відбувається згідно графіку на відкритому засіданні комісії, яку призначає кафедра. Процедура захисту наступна:

1. Здобувач у вступному слові, протягом 5-10 хвилин формулює мету, завдання роботи, надає оцінку рівня вивчення проблеми, характеризує опановані джерела, наводить висновки, до яких він дійшов внаслідок свого дослідження. Висвітлення висновків дослідження має становити не менше половини часу, відведеного на вступне слово.

2. Здобувач відповідає на запитання членів комісії та інших присутніх під час захисту, як щодо змісту своєї роботи, так і щодо основних проблем наукового аналізу історичних та соціально-політичних проблем. Оцінюється повнота відповіді та рівень обізнаності студента.

3. Науковий керівник у своєму виступі характеризує здобутки та прорахунки здобувача та публічно оголошує власну оцінку роботи.

Оцінка роботи визначається на засіданні комісії відкритим голосуванням. Критеріями для підсумкової оцінки є: якість поданої роботи, рівень захисту, оцінка наукового керівника.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

При написанні курсової роботи здійснюється:

Поточний контроль:

– усний контроль: бесіда з науковим керівником, обговорення гіпотез, календарного плану написання роботи, змісту та структури роботи;

Періодичний контроль:

– первинний етап оцінювання науковим керівником щодо відповідності написання роботи календарному плану; контроль виконання самостійної роботи за структурними частинами роботи;

– другий етап оцінювання науковим керівником якості змістовної складової тексту курсової роботи;

– написання науковим керівником рецензії на текст представленої йому курсової роботи щодо можливості його рекомендації до публічного захисту здобувачем.

Підсумковий контроль: публічний захист курсової роботи, диференційований залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
1. обговорення гіпотез, формування календарного плану, змістовної структури дослідження	-
Періодичний контроль:	
1. первинний етап оцінювання науковим керівником щодо відповідності написання роботи календарному плану; контроль виконання самостійної роботи за структурними частинами роботи 2. другий етап оцінювання науковим керівником якості змістовної складової тексту курсової роботи; 3. написання науковим керівником рецензії на текст представленої йому курсової роботи щодо можливості його рекомендації до публічного захисту здобувачем.	
Підсумковий контроль: публічний захист курсової роботи, диференційований залік.	від 0 до 100 балів

Критерії оцінювання

Курсова робота оцінюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» (91-100 балів) виставляється в тому випадку, якщо з погляду комісії, здобувач вивчив досліджувану тему, переконливо розкрив її зміст, логічно і аргументовано розкрив та пояснив тенденції, закономірності й залежності досліджених питань, вів впевнену і аргументовану дискусію в ході захисту, грамотно оформив курсову роботу.

Оцінка «добре» (76-90 балів) виставляється у випадку, якщо здобувач показав тверді знання дослідженої теми, у ході написання роботи та її захисту розкрив свою здатність до самостійного аналізу джерел і літератури, а також до формулювання з дослідженого матеріалу аргументованих висновків. В той же час, здобувач допустив незначні помилки в розкритті питань теми, їх аргументації або в оформленні роботи. При захисті роботи були виявленні неточності у відповідях здобувача.

Оцінка «задовільно» (61-75 балів) виставляється в тому випадку, якщо в курсовій роботі висвітлені основні питання теми, але разом з тим автор допустив незначні помилки або неточності при розкритті теми. Здобувач допускав помилки і неточності в бесіді з викладачем, захищаючи роботу.

При успішному захисті курсова робота передається на зберігання до кафедри. Графік захисту курсових робіт встановлюється відповідною кафедрою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	Зараховано
85 – 89	B	
75 – 84	C	

70 – 74	D	
60 – 69	E	
35 – 59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів

Підсумковий контроль		Сума балів
1. Наявний текст курсової роботи	Диференційований ЗАЛІК	100
2. Публічний захист курсової роботи		

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мацієвський Ю. В., Лебедюк В. М. Як писати наукові роботи з політології? : [навчальний посібник] Видання друге, перероблене і доповнене. – Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 148 с.
2. ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання». URL: <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/83022015-2017> (дата звернення: 22.04.23).
3. Формати бібліографічного опису за стилем АРА (American Psychological Association). В Міжнародні стилі оформлення бібліографічних посилань. URL: <https://www.slideshare.net/naukmalibrary/ss-70260091> (дата звернення: 22.04.20).
4. Оформити цитування відповідно до стилю АРА (American Psychological Association) на сайті автоматичного формування посилань: Citation Machine - <http://www.citationmachine.net/apa/cite-a-book>; <http://www.bibme.org/apa/book-citation/manual>. (дата звернення: 22.04.23).

5. Перевірка на плагіат. Офіційний сайт наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова: URL: <https://lib.onu.edu.ua/proverka-na-plagiat/> (дата звернення: 22.04.23).

Додаток 1

Мовні конструкції, які використовуються в наукових працях

для виконання функції засобів зв'язку між реченнями

Мовна функція	Лексичні засоби
Причина та її наслідок, умова та наслідок	<p>тому, тому що</p> <p>оскільки</p> <p>з чого виходить / звідки виходить</p> <p>внаслідок</p> <p>у результаті</p> <p>на основі вищезазначеного, на підставі вказаного вище</p> <p>у зв'язку з цим</p> <p>залежно від</p> <p>у цьому випадку / у такому випадку</p> <p>за таких умов</p> <p>(а) якщо (ж)...., то...</p>
Часове співвідношення та порядок викладення	<p>Спочатку, насамперед, у першу чергу</p> <p>Першим кроком</p> <p>Наступним кроком</p> <p>Попереднім кроком</p> <p>Одночасно, у той же час</p> <p>Поруч із цим, поряд з таким</p> <p>Попередньо, вище, раніше</p> <p>Ще раз, знову</p> <p>Потім, нижче, після цього</p> <p>Згодом, далі, пізніше</p>

	<p>По-перше, по-друге і т.п.</p> <p>Зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу</p> <p>У минулі роки, останнім часом, останнього часу</p> <p>На закінчення, зрештою, нарешті</p> <p>...дивись вище.</p>
Зіставлення та протиставлення	<p>Але, втім, а проте, та, однак, зрештою</p> <p>Як..., так і...: так само, як і...</p> <p>Не тільки, але і (й)</p> <p>Порівняно з; якщо..., то...</p> <p>На відміну, навпаки, на противагу</p> <p>Аналогічно, таким чином, також</p> <p>З одного боку, з іншого боку</p> <p>У той час, як; разом з тим</p>
Доповнення або уточнення	<p>Також і, до того ж, при цьому, разом з тим</p> <p>Окрім того</p> <p>Більше того</p> <p>Понад</p> <p>Особливо, а надто</p>
Посилання на попередній або наступний вислів	<p>Тим більше, що</p> <p>У тому разі, у випадку, тобто, а саме</p> <p>Як було сказано</p> <p>Як було показано</p> <p>Як було доведено</p> <p>Як було відзначено</p>

	<p>Як було отримано</p> <p>Як було знайдено</p> <p>Як було встановлено</p> <p>Як було згадано</p> <p>Виходячи з міркувань</p> <p>Як підкреслювалося, вказувалося вище</p> <p>Згідно з цим</p> <p>Відповідно до цього</p> <p>Відповідним чином</p> <p>У зв'язку з цим, відповідно до цього</p> <p>У зв'язку з вищевикладеним</p> <p>Цей, що розглядається, вищевказаний і т. п.</p> <p>Такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на...</p> <p>Багато з них, один з них, деякі з них</p> <p>Наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий</p> <p>Більшість, більша частина</p> <p>Керуючись положенням</p> <p>Дослідженням встановлено</p> <p>Як наслідок</p> <p>Таким чином, отже</p> <p>У результаті, у кінцевому підсумку</p> <p>Звідси впливає, звідси зрозуміло, звідси</p>
--	--

	<p>виходить.</p> <p>З цього очевидно, з цього виходить, з цього стає зрозумілим</p> <p>Це дозволяє зробити висновок, це дозволяє дійти висновку</p> <p>Це зводиться до такого, це свідчить, це переконує</p> <p>На закінчення, і нарешті</p>
Ілюстрація	<p>Наприклад; так, як приклад; для прикладу</p> <p>Прикладом може слугувати (бути)</p> <p>Такий же (наприклад)</p> <p>У випадку, для випадку</p> <p>Про те може свідчити</p>
Введення нової інформації	<p>Розглянемо такі випадки...</p> <p>Зупинимось детально на...</p> <p>Основні переваги цього методу полягають у...</p> <p>Деякі додаткові зауваження...</p> <p>Декілька слів щодо перспектив дослідження...</p> <p>Наведемо декілька прикладів</p>

Додаток 2

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА
СОЦІОЛОГІЇ**

Кафедра політології

Допущено до захисту

«_____» _____ 20__ р.

Курсова робота

ТЕМА РОБОТИ

Національна шкала: _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ЕС TS: _____

Виконав:

здобувач(ка) денної (заочної) форми
навчання _____

Протокол засідання комісії

спеціальності 052 Політологія

№ _____ від «_____» _____ 20__ р.

ПІБ повністю

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання,

(підпис) (прізвище та ініціали)_____
(ПІБ)_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Одеса – 202_

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ**СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ**

ВАТ – відкрите акціонерне товариство

ГМК - гірничо-металургійний комплекс

ЄС – Європейський Союз

ПСА – Південно-Східна Азія

СНД – Співдружність Незалежних Держав

США - Сполучені Штати Америки

Додаток 4

Завідуючому кафедри політології

(вчене звання, посада)

(ПБ)

Здобувача освітнього ступеня

спеціальності __052 Політологія__

(ПБ)

З А Я В А

Цим я підтверджую, що був(була) проінформований(на) про правила функціонування системи виявлення збігів/ідентичності/схожості щодо перевірки на ознаки плагіату.

Тому заявляю, що згоден(а) на перевірку моєї роботи.

Крім цього, заявляю, що подана для перевірки електронна версія моєї роботи співпадає (ідентична) з друкованою.

Дата Підпис

Додаток 5

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ
БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

**з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015
«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретикометодичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 120 с. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с.
Три автори	Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності: монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с
Чотири автори	Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
П'ять і більше авторів	Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264 с. 3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.
Без автора	30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 340 с. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапко. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с.

	Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.
Багатотомні видання	Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с.
Автореферати дисертацій	Ветров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.
Дисертації	Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. Голос України. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393- VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018). Питання соціального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. Офіційний вісник України. 2018. № 5. С. 430–443. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. Урядовий кур'єр. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. Офіційний вісник України. 2018. № 25. С. 139–141. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги : затв. наказом М-ва. праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. Баланс-бюджет. 2006. 19 верес. (№ 18). С. 15–16.
Архівні документи	Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Препринти	Федорченко Б. А., Смотрич В. Н. Радиационное повреждение материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4). Стандарти 1. ДСТУ 7152:2010. Видан
Стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц.

	Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с.
Частина видання: книги	Петренко М. А. Международное право и роль Конституционного Суда Украины // Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60-річчя проф. М. А. Петренко / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом : вибрані праці</i> . Харків, 2017. С. 205–212
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей I Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i> : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина довідкового видання	Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.
Частина видання: продовжуваного видання	Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонки. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i> . Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i> . Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe ₂ . <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i> . 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.
Електронні ресурси	Хміль І. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету</i> . Запоріжжя, 2016. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2017). Україна очима дітей: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017).
ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ЗА «АРА» СТИЛЕМ	

Назва книги / журналу виділяється курсивом.	Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i> , 31(9), 471-480.
Якщо в публікації	Bragg, S. M. (2010). <i>Wiley revenue recognition: Rules and scenarios</i> (2nd

<p>зазначено не більше семи авторів (редакторів/укладачів, якщо книга без автора), то у посиланні необхідно вказати усіх авторів (див. біблі-ні описи книг з авторами).</p>	<p>ed.). Hoboken, NJ: Wiley. Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). <i>The power of inclusive exclusion</i>. New York, NY: Zone. Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i>. New York, NY: Columbia University Press. Tymoshyk, M. V. (2004). <i>Vydavnycha sprava ta redaghuvannja</i>. Kyiv: In Jure [in Ukrainian]. Shuljghin, V., Slobodjanyk M., & Pavlenko V. (2014). <i>Chemistry</i>. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].</p>
<p>Якщо в публікації 8 та більше авторів (редакторів/укладачів), у посиланні слід перерахувати імена перших 6 авторів, а потім вставити три крапки (...) та додати ім'я останнього автора</p>	<p>Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). <i>A people's history of American empire: A graphic adaptation</i>. New York, NY: Metropolitan Books. Prusova, V. Gh., Prykhach, O. S., Dovghanj, K. L., Ostapenko, Gh. Gh., Bojko, S. O., Polishhuk, O. O. ... Bondar, Gh. R. (2004). <i>Maths</i>. Kyjiv: Osvita. [in Ukrainian]</p>
<p>Якщо автором є організація</p>	<p>Instytut svitovoji ekonomiky ta mizhnarodnykh vidnosyn. (2012). <i>Derzhava v ekonomici Japoniji</i>. Kyjiv: Nauka [in Ukrainian].</p>
<p>Якщо використовується частина книги або стаття, то курсивом позначається книга, звідки її взято</p>	<p>Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), <i>Burn this book</i>, 22-32. New York, NY: HarperCollins Publishers. Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), <i>New critical essays on Kurt Vonnegut</i>, 91-102. New York, NY: Palgrave Macmillan. Balashova, Je. (2014). <i>Strateghichni doslidzhennja</i>. V A. Sukhorukov (Red.), <i>Priorytety investycijnogho zabezpechennja</i>, 5-9. Kyjiv: Naukova dumka [in Ukrainian]. Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>, 31(9), 471-480. Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду Salix. <i>Біоенергетика</i>, 1(5), 21-23. Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>, C1. Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. <i>Wall Street Journal</i>, A17. Lykhovyd, I. (2016, Sichenj 15). <i>Medychnyj proryv</i>. Day, 2 [in Ukrainian].</p>
<p>Якщо використовуються електронні ресурси, курсивом позначають назву документу або книги, а в разі статті – назву електронного журналу чи сайту.</p>	<p>Ingwersen, P. (1992). <i>Information retrieval interaction</i>. Retrieved from http://www.db.dk/pi/iri. Musés, C. A. (Ed.). (1961). <i>Esoteric teachings of the Tibetan Tantra</i>. Retrieved from http://www.sacredtexts.com. Dakhno, I. (2014). <i>Pravo intelektualjnoji vlasnosti</i>. Kyjiv: CUL. Retrieved from http://culonline.com.ua/full/959pravo-intelect-vlasn_dahnopdf.html. [in Ukrainian]. Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>, C1. Retrieved from www.nytimes.com.</p>
<p>У разі використання джерел та літератури арабською, китайською</p>	<p>Guzel, C. (Ed.). (2002). <i>Turkler (Turks)</i>. Cilt 1. Ankara: Yeni Turkiye Yayinlari [in Turkish] Παπαναστασίου, Γ. (2001). <i>Το γλωσσικό λάθος</i>. <i>Εγκυκλοπαιδικός οδηγός</i></p>

<p>чи японською мовами, автор надає назву роботи ранслітерацією, а потім додає її переклад англійською мовою.</p>	<p>για τη γλώσσα (<i>Language error. Encyclopedic guide to language</i>). Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 199-202 [in Modern Greek].</p>
--	---

Додаток 5.1

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ

«СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

1. Адамик В., Мельник А. Регіональна політика ЄС та України в умовах поглиблення суперечностей глобалізації. *Журнал європейської економіки*. 2013. Т. 12, № 1. С. 57–78.
2. Андрійів Б. Є. Міжмуніципальне співробітництво в умовах впровадження стратегії поліцентричного врядування. *Регіональні студії*. 2022. № 31. С. 27–33.
3. Асоціація міст України. Партнерство міст / Офіційний сайт. URL: <https://auc.org.ua/> (дата звернення: 26.03.2023)
4. Бабій І. Дипломатія міст у вирішенні глобальних викликів як прояв суб'єктності міста на міжнародній арені. *Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини*. 2022. С. 38–42.
5. Бальцій Ю.Ю. Основні моделі місцевого самоврядування в місцях України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. С. 187–196. URL: <http://apdr.in.ua/v61/25.pdf> (дата звернення 14.01.2021).
6. Гурін Д. Про новий законопроект «Про місцеве самоврядування». *Національний проект Децентралізація*. 09.03.2021. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13337> (дата звернення 05.02.2021).
7. Державна служба: навч. посібник / за ред. С.М. Серьогіна, Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ, 2012. 542 с.
8. Державна Стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014. №385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п#Text> (дата звернення 23.02.2021).
9. Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук. – аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2019. 210 с.
10. Ковбасюк Ю. В., Семенченко А. І., Сурмін Ю. П. Інституційне забезпечення кадрової політики у публічному управлінні: місія, роль та місце Національної академії державного управління при Президентові України: наук. доп. Київ: НАДУ, 2015. 160 с.
11. Коч С. В. Транскордоння: простір соціального порядку і політичної дії: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 357 с.
12. Линдюк О. А. Теорія та практика модернізації державної служби України в умовах глобалізації: монографія. Київ: НАДУ, 2016. 304 с.
13. Малкіна Г.М. Інститут політичної відповідальності Президента України / Матеріали наукової конференції. Київ, 17 січня 2014 р. С.

- 69–73. URL:
<http://www.philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/Files/Konferencii.pdf>
14. Мінрегіон оприлюднив проекти кордонів майбутніх районів України.
Національний проект Децентралізація. 05.06.2020. URL:
<https://decentralization.gov.ua/news/12513> (дата звернення 28.03.2021).

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Офіційні сайти

<http://www.un.org/> - портал ООН.

<http://documents.un.org/> - Система офіційних документів Організації Об'єднаних Націй (Official Documents of the United Nations).

<http://unstats.un.org/unsd/default.htm> – Статистична служба ООН.

<http://portal.unesco.org/> - портал ЮНЕСКО.

<http://europa.eu.int> – Європейський союз (Брюсель).

http://europa.eu/documentation/statistics-polls/index_en.htm – Статистична служба ЄС.

www.coe.kiev.ua – Рада Європи з прав людини (Україна).

<http://www.worldbank.org/> – Світовий банк.

<http://www.imf.org/> – Міжнародний валютний фонд.

<http://www.wto.org/> – Світова організація торгівлі.

<http://www.oecd.org/> – Організація з економічного співробітництва і розвитку.

<http://www.case-ukraine.kiev.ua/> – Центр соціально-економічних досліджень (CASE).

<http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html> – Європейський центральний банк.

<http://www.ebrd.com/pages/homepage.shtml> – Європейський банк реконструкції та розвитку.

<http://www.nato.int> – сервер НАТО.

http://sticerd.lse.ac.uk/_new/publications/default.asp – Міжнародний Центр Економіки Suntory&Toyota.

<http://eepnews.ru/> - портал Єдиного економічного простору (ЄЕП).

<http://www.legislature.ru/parliam.html> - список серверів парламентів світу.

<http://rada.kiev.ua/> – Верховна Рада України.

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main> - Сайт Верховної Ради України. Законодавство України.

<http://minfin.gov.ua/> – Міністерство фінансів України.

<http://ukrstat.gov.ua/> – Державний комітет статистики.

<http://me.kmu.gov.ua/> – Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України.

<http://www.icps.kiev.ua/> – Міжнародний центр перспективних досліджень.

<http://www.irp.wisc.edu/home.htm> – Інститут Дослідження Проблем Бідності.

<http://swopec.hhs.se/iiesp/> – Інститут Міжнародних Економічних Досліджень (Стокгольм).

<http://www.iew.uzh.ch/wp/index.php> – архив статей Цюрихського Інституту Емпіричної Економіки.

<http://www.epi.org/> – Інститут Економічної політики.

<http://datacentre.chass.utoronto.ca/pwt/> – макроекономічні показники по країнах світу.

Періодичні видання з доступом до повних текстів

<http://www.doaj.org/> - 2000 загальнодоступних закордонних електронних журналів.

<http://www.zn.ua/> – тижневик «Дзеркало тижня».

<http://www.politik.org.ua> Український центр політичного менеджменту (Журнал «Політичний менеджмент»).

<http://igls.com.ua> - Інститут глобальних стратегій.

<http://www.politdumka.kiev.ua> - Журнал «Політична Думка».

<http://www.lp-ua.info> український соціально-гуманітарний науковий журнал «Людина і політика».

http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/Ukrsocj/index.html - Український соціологічний журнал.

<http://www.ucipr.kiev.ua> - Український незалежний центр політичних досліджень.

<http://www.isras.ru/Polis.html> - Журнал «Полис» ("Политичесие исследования") ведущий российский научный и культурно-просветительский журнал в области политологии и политической социологии.

<http://www.icps.kiev.ua> - Міжнародний центр перспективних досліджень.

<http://www.isras.ru/socis.html> - журнал «Социологические исследования».

http://www.isras.ru/Humanities_South_Russia.html - «Гуманитарий Юга России» – журнал, направленный на консолидацию усилий ученых в деле осмысления социальных процессов, происходящих на Юге России.

<http://yaca.yandex.ru/yca/cat/Media/Periodicals/> - каталог російських газет і журналів (електронні видання й електронні версії паперових видань).

http://list.mail.ru/10966/1/0_1_0_1.html - газети Росії (повнотекстові аналоги).

<http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/> - електронна бібліотека журналів (Німеччина).

<http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/fl.phtml?bibid=AAAAA&colors=1&lang=en¬ation=ALL> - англійські електронні безкоштовні журнали.

Бібліотеки

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - бібліотеки України і світу.

<http://www.nibu.kiev.ua/> - Національна історична бібліотека України.

<http://nplu.org/> - Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.ukrbook.net/> - Книжкова палата України.

<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> - електронні наукові видання НБУ імені В.І.Вернадського.

<http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html> - реферативна база даних НБУ імені В.І.Вернадського (включаючи юридичні науки).

<http://www.nbuv.gov.ua/online-2010/> - передплачені науково-інформаційні ресурси НБУ ім. В.І.Вернадського.

<http://www.library.ukma.kiev.ua> - Наукова бібліотека НаУКМА.

<http://www.library.lviv.ua> - Львівська Національна наукова бібліотека імені В. Стефаника.

<http://lib.socio.msu.ru/l/library> - Бібліотека соціологічного факультету МДУ імені М.В.Ломоносова.

<http://libonu.od.ua/ua/info/> - Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.

<http://odnb.odessa.ua/download.php> - Одеська національна наукова бібліотека імені М.Горького.

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Index_Polit.php - Історія, політологія, теорія і практика політології.

<http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники.

<http://www.slovari.org> – різні словники.

<http://www.ebk.net.ua> – повні тексти юридичних книг (бібліотека Князева).

<http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm> - юридична бібліотека (Україна).

<http://pravo.biz.ua/> - юридична бібліотека (Україна).

<http://chitalka.info/pravoznavstvo.html> - бібліотека юридичних ресурсів.

<http://www.nap.edu/> - 3000 книг National Academies Press (США).

<http://www.vostlit.info> –Середньовічні історичні джерела Сходу та Заходу.

<http://philosophy.allru.net/pervo.html> - Бібліотека по філософії.

Академічні установи, науково-дослідні інститути, центри

<http://www.niss.gov.ua>- Національний Інститут стратегічних досліджень.

<http://www.ipiend.gov.ua> - Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України.

<http://www.nbu.gov.ua/idp/> - Інститут держави і права імені В.М. Корецького.

<http://www.filosof.com.ua> - Інститут філософії імені Г.С. Сковороди.

<http://www.i-soc.kiev.ua> - Інститут соціології.

<http://www.history.org.ua> - Інститут історії України.

<http://www.iweir.org.ua/> - Інститут світової економіки і міжнародних відносин.

<http://www.idss.org.ua/> - Інститут демографії та соціальних досліджень.

<http://www.inst-ukr.lviv.ua/> - Інституту українознавства імені І. Крип'якевича.

<http://www.oriental.iatp.org.ua/> - Інститут сходознавства імені А.Ю. Кримського.

<http://www.iananu.kiev.ua/> - Інститут археології.

<http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html> - Інститут української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського.

<http://www.irr.lviv.ua/> - Інститут регіональних досліджень.

<http://www.iep.i-c.com.ua/> - Інститут економічного прогнозування.

<http://www.rvps.kiev.ua/> - Рада по вивченню продуктивних сил України.

<http://www.uintai.kiev.ua> - Український інститут науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ).

<http://www.sau.kiev.ua/> - Соціологічна асоціація України.

<http://www.holocaust.kiev.ua/> - Український центр вивчення історії Голокосту.